

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ต้องการสะท้อนภาพชีวิตของคนป่วยที่ตกงานในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ สะท้อนความทุกข์ยากลำบากกับการต่อสู้ชีวิต และการปรับตัวเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดหลังจากเจ็บป่วยจนไม่สามารถมีอาชีพ รวมทั้งการต่อสู้กับนายจ้างและรัฐบาลเพื่อให้มีชีวิตเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ในสังคม ไม่เป็นภาระของสังคม และการแสวงหาทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงบริการช่วยเหลือของนายจ้างและสวัสดิการต่างๆของภาครัฐของคนเหล่านี้

สำหรับวิธีการศึกษา อาศัยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคนงานหญิงที่เจ็บป่วยเป็นโรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้ายจำนวน 10 ราย วิเคราะห์บนแนวคิดเรื่องบทบาทหญิงชาย ที่ผู้หญิงต้องรับภาระทั้งสองด้าน คือต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว และต้องทำงานในครอบครัวตามค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคม ผสมกับแนวคิดเรื่องความยากจน พิจารณาคงงานหญิงในฐานะที่เป็นผู้ใช้แรงงานซึ่งอพยพมาทำงานในเมืองเพราะพึงพิงรายได้ในภาคการเกษตรไม่ได้ เมื่อมาทำงานในเมืองก็ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างที่ต้องการเพียงกำไรสูงสุด แต่ก็ไม่มีทางเลือกมากนักเพราะมีการศึกษาน้อยและไม่รู้สิทธิต่างๆในการต่อรองกับนายจ้าง ทำให้ต้องทำงานในโรงงานที่ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือโรงงานที่ไม่ทำตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน ต้องประสบกับปัญหาถูกละเมิดสิทธิและถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างในเรื่องต่างๆ

ผลการศึกษาพบวงจรความทุกข์ยากของคนงานหญิงที่ป่วยด้วยโรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้ายว่า เริ่มจากการถูกละเมิดสิทธิจากนายจ้างตั้งแต่เริ่มเข้าทำงาน โดยเฉลี่ยประมาณ 20 กว่าปีขึ้นไป ซึ่งตอนนั้นโรงงานยังไม่มีสภาพแรงงาน ทำให้ถูกกดค่าแรงงาน ไม่มีเครื่องป้องกันสุขภาพและความปลอดภัย ไม่มีสวัสดิการใดๆที่นายจ้างจัดให้ตามกฎหมาย หรือบางคนยังอยู่ในช่วงไม่มีกฎหมายค่าแรงขั้นต่ำด้วย

เมื่อเจ็บป่วย ส่วนใหญ่จะไม่ได้รักษาอย่างถูกต้อง เพราะขาดแพทย์และสถานพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านโรคที่เกิดจากการทำงาน บางรายก็หาซื้อยามกินเอง บางรายไปรักษาทางไสยศาสตร์ บางรายอาการทรุดหนักเกือบตายจึงได้เจอแพทย์ที่เชี่ยวชาญ

การเจ็บป่วยด้วยโรคอันเกิดจากการทำงานของคนงานหญิง นำมาสู่การถูกละเมิดสิทธิจากนายจ้างและหน่วยงานของรัฐบาล โดยเฉพาะการที่นายจ้างไม่ยอมรับการเจ็บป่วยของคนงานเลย ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์การเจ็บป่วยในปี 2535 นายจ้างก็พยายามปฏิเสธไม่ยอมรับว่าคนงานเจ็บป่วยเป็นโรคปอดจริง และหน่วยงานรัฐ เช่น กองทุนเงินทดแทนก็ปฏิเสธการเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้าย ทำให้คนงานที่เจ็บป่วยได้รับผลกระทบตามมาคือ ถูกบีบให้ออกจากงานหรือเลิกจ้าง กลายเป็นคนตกงาน ไม่มีงานและหางานทำใหม่ได้ยากมาก เนื่องจากสุขภาพไม่ดี ประกอบกับอายุที่มาก และค่าชดเชยการสูญเสียรายได้และการสูญเสียอวัยวะไม่ได้ตามขบวนการกฎหมายกองทุนเงินทดแทน เพราะการจ่ายเงินทดแทนมีเงื่อนไขมาก สุดท้ายคนงานจึงต้องออกมาต่อสู้เคลื่อนไหวจนได้สิทธิ ซึ่งต้องใช้เวลานาน บางราย 2 ปี หรือ 3 ปี ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อครอบครัวตามมา

ความเป็นผู้หญิง ทำให้แม้ยามเจ็บป่วยก็ต้องรับผิดชอบงานบ้านงานครัว สามีมักไม่เข้าใจ คิดว่าภรรยาไม่ยอมทำงานบ้าน ซี้เกียจ และดูภรรยาเหมือนไม่ใช่คนเจ็บป่วยเพราะอาการป่วยอยู่ข้างใน และสามีไม่ยอมช่วยเหลืองานบ้าน สามีส่วนใหญ่ไม่อดทน บางรายไปมีภรรยาใหม่ บางรายใช้กำลังทุบตีภรรยา ทำให้ผู้ป่วยต้องดำรงชีวิตยากลำบากขึ้นอีก เพราะต้องพึ่งพิงตนเองและก็มีปัญหาสุขภาพไม่สมบูรณ์ในการประกอบอาชีพต่างๆที่สอดคล้องกับสุขภาพของตนเอง บางรายก็ไม่สามารถมีเงินในการส่งให้ลูกได้เรียนหนังสือต่อไป